

Състояние на Съюза през 2009 г.: ключови постижения на Комисията Барозу

1. Обединяване на Европа: Стабилност и просперитет за Съюз от 27 държави-членки

Комисията Барозу встъпи в длъжност само няколко месеца след присъединяването към ЕС на 10 нови държави-членки – най-голямото разширяване на Съюза досега – последвано от присъединяването на България и Румъния през 2007 г. Нарастването с почти два пъти на броя на държавите-членки увеличи динамизма, но и различията в ЕС, внасяйки нови политически перспективи и традиции, различен исторически опит и нови различия в икономическото развитие. Това се оказа както преимущество, така и предизвикателство за процеса на европейска интеграция.

Много наблюдатели бяха на мнение, че в един разширен Съюз (и в по-широк състав на колегиума от членове на Комисията) ефективността и амбициозността непременно ще пострадат. Комисията Барозу доказва противното: разширяването на единния пазар до континентален обхват премина гладко, а различни политики, от търговия до селско стопанство или енергетика, сега имат достатъчна подкрепа от 27 държави-членки. Политиката на ЕС за сближаване, пренасочена към подобряване на дългосрочната конкурентоспособност, насърчи икономическата модернизация в Европа. Обновената социална програма актуализира социалната политика за днешна Европа.

По инициатива на Комисията Барозу бе одобрено важно ново законодателство, което ясно поставя единния пазар в служба на гражданите, например чрез по-големи права на пътниците в областта на транспорта, намаляване на тарифите за мобилни телефони и улесняване на трансграничните плащания. В същото време и в съответствие с ангажимента си за по-добро регулиране Комисията опрости правилата на ЕС, като предложи за премахване почти 10 % от общностното законодателството.

Разширяването на Съюза засили динамизма на европейската икономика, като даде нов тласък на Лисабонската стратегия за растеж и заетост. В много страни перспективата за присъединяване към еврото изигра ролята на катализатор за реформи. Еврозоната бе разширена и понастоящем в нея участват 16 държави, като много други желаят да се присъединят. Стабилността на еврото, засилена с преразгледания Пакт за стабилност и растеж, играе важна защитна роля в Европа по време на финансовата и икономическа криза.

Реформите от последните години дадоха по-добра възможност на Европа да отговори на настоящата икономическа и социална криза. Но ЕС също така бе в състояние да реагира на променената перспектива. Европейският план за икономическо възстановяване съчетава незабавни стимули с изискванията за

дългосрочно устойчиво развитие. Той е съчетан с основно преразглеждане на финансовата система на Европа и извлича максимална полза от ролята на единния пазар като един от основните двигатели на европейското икономическо възстановяване. Инициативи като Европейския фонд за приспособяване към глобализацията целят да предоставят конкретна помощ на европейците в затруднение и тяхното значение е двойно по-голямо в ситуация на световна рецесия. При преодоляването на кризата Европа може да се основава на големия напредък, който е постигнала през последните години към икономика, основана на знанието, чрез нововъведения като Европейския технологичен институт и безпрецедентното увеличаване на средствата, предназначени за научни изследвания.

Днес Европа предоставя също така повече свобода и сигурност на гражданите в целия континент, отколкото преди пет години. Девет нови държави-членки премахнаха контрола по границите си – понастоящем 400 млн. граждани могат да пътуват без паспорт в 25 държави. Докато контролът по външните граници на Европа бе подобрен за по-голяма сигурност, държавите-членки засилиха координацията на своите усилия за борба с престъпността и с тероризма и за по-добро съдебно сътрудничество в Европа. Новият всеобхватен подход към миграцията съчетава по-големи възможности за законните мигранти в ЕС с насърчаване на тяхната интеграция в европейските общества и борбата с незаконната миграция и трафика на хора.

2. Постигане на бъдещия просперитет на Европа: създаване на условия за постигане на икономика с ниски въглеродни емисии

През последните няколко години подходът на Европа към изменението на климата и енергетиката претърпя съществена промяна. С амбициозния пакет от законодателни мерки, подготвен от Комисията Барозу и одобрен от Съвета и от Европейския парламент през 2008 г., Европа показва своята готовност да бъде световен лидер в усилията за справяне с изменението на климата, в снабдяването със сигурна, устойчива и конкурентоспособна енергия, както и в превръщането на европейската икономика в модел за устойчиво развитие през 21-ви век. Европа е първата икономика в света, наложила правнообвързващи мерки, които да □ позволят до 2020 г. да намали емисиите на газове с парников ефект с 20 %, да увеличи дяла на потреблението на енергия от възобновяеми източници на 20 % и да увеличи енергийната ефективност с 20 %.

Пакетът от мерки на ЕС в областта на изменението на климата и енергетиката представлява зелен „нов курс“. Той доказва, че е възможно да се създават политики, благоприятни за климата, които в същото време действат като двигател за растеж и заетост. Преходът към икономика с ниски въглеродни емисии ще насърчи нововъведенията, ще предостави нови възможности за стопанска дейност и ще създаде нови „зелени“ работни места. Тази политика намалява също така уязвимостта на европейската икономика от нарастването и нестабилността на цените на енергията, от геополитическите рискове и от тези, свързани с неподходящи вериги за доставки, които не могат да отговорят адекватно на увеличаването на търсенето в световен план. Накрая, тя ни поставя в добра позиция в навечерието на международната конференция за изменението на климата в Копенхаген.

Освен това Европа постигна значим напредък към обща енергийна политика, създавайки истински вътрешен пазар и работейки върху уязвимостта на доставките на газ посредством енергийна мрежа на европейско равнище и правила за солидарност при криза. Почти 4 от петте милиарда евро от конкретния принос на Съюза за европейския план за икономическо възстановяване са предназначени за финансиране на трансевропейска енергийна инфраструктура.

3. Направляване на глобализацията

Мястото на Европа в света не се дължи единствено на мащаба ѝ – с 27 държави, обединяващи половин милиард души. Европа се ангажира и със споделено виждане за света – демократично, основано на свободна търговия, отворено, отговорно и не конфронтационно. Европа има всички предимства, за да поеме ролята на лидер при реформиране на глобалното управление, за да се даде отговор на такива предизвикателства на глобализацията, като бедност, световни здравни проблеми, миграция, опазване на околната среда и тероризъм. През последните пет години ЕС доказва своята способност да допринесе за решаването на кризи в Грузия, Близкия изток и Африка. Той показва морално и политическо водачество в контекста на финансовата криза, като дневният ред на Г20 отразяваше европейските приоритети и решения, и служи за пример в преговорите относно изменението на климата.

В същото време ЕС инвестира в регионалната стабилност на своите съседни и насърчава ефективни и амбициозни партньорства със световни сили в защита на европейските интереси и ценности. Трансатлантическите отношения, партньорството с Африка и подходът към нововъзникващи икономически сили, като Китай, Индия и Бразилия, показват един самоуверен и ефективен Съюз, който другите ценят като надежден партньор.

1. Предиизвикателствата през 2004 г.

Тази Комисия започна своя мандат в контекста на бързо променяща се Европа. Само няколко месеца по-рано ЕС бе извършил безпрецедентно по своя мащаб и амбиция разширяване. Десет нови държави-членки се бяха присъединили към Съюза и той се подготвяше да завърши това разширяване с присъединяването на България и Румъния в началото на 2007 г.

Това разширяване изискваше реформи в приоритетите и начина на работа на ЕС. Увеличаването почти с два пъти на държавите-членки внесе допълнителни различия, с цялото богатство и сложност, които следват от това. Това означаваше включване на нови политически перспективи и исторически опит в подхода на ЕС. Също така означаваше приспособяване на институциите и справяне с нови разлики в икономическото развитие. Този процес на адаптиране се нуждаеше от специално внимание, за да се даде нова форма на политиките и практиките, без да се губи устремът на действията на ЕС.

Консолидирането на разширена Европа се извърши в контекста на изпълнена с предиизвикателства политическа обстановка. Разделенията в областта на външната политика създадоха напрежение в подхода на ЕС към външните отношения. Съществуваха съмнения относно ефективността на ключови инструменти на политиката като Лисабонската стратегия и Пакта за стабилност и растеж. По-конкретно ЕС стана свидетел на отхвърлянето на Конституционния договор от две държави-членки, което накара Съюза да преразгледа начина, по който възнамеряваше да гарантира, че разширяването е придружено от един по-демократичен и по-ефективен Съюз, и да покаже за пореден път защо ЕС заслужава доверието на гражданите на Европа.

Това вътрешно напрежение в Европа бе придружено от нарастващото осъзнаване на значимостта на глобализацията. С появата на нови световни сили и с необходимостта обществата по света да се адаптират към една нова взаимозависимост, Европа не можеше да си позволи да пренебрегне новите реалности. Решаването на такива въпроси като енергийната сигурност, изменението на климата и миграцията, както и отговорът на предиизвикателствата на икономическата криза, изискваха европейски отговор. Като застъпник на отворените пазари и силно зависим от търговията, ЕС бе изправен пред задачата да направлява хода на глобализацията, за да може тя да донесе ползи за европейската икономика и европейското общество.

2. В служба на гражданите на Европа

Европейският съюз съществува, за да служи на своите граждани. Неговите принципи, ценности и цели са заложили в договорите. Но от тях следва да произтичат преки ползи за европейските граждани по начин, който напълно спазва демократичните традиции на Европа.

Единният пазар бе изграден около четирите основни свободи на движение на стоки, услуги, капитал и хора. Тези свободи не са абстрактни икономически

идеали. Те представляват свободата на индивида да пътува, да работи, да инвестира и да извършва стопанска дейност в целия ЕС. Въз основа на това ЕС се ангажира да гарантира високи стандарти за гражданите като потребители и пътници, както и да даде своя принос към обществения отговор за укрепване на безопасността и сигурността на гражданите.

2.1 Създаване на възможности за европейците

Европейският съюз може да играе важна роля в предоставянето на достъп и възможности за гражданите. Икономическата криза още веднъж подчерта ключовата роля на единния пазар за подпомагане на потребителите и работниците, изправени пред затрудненията на икономическия спад.

Единният пазар вече е предоставил големи ползи на европейците под формата на потребителски избор и по-ниски цени. С единната зона за плащания в евро плащанията в друга част на еврозоната са толкова лесни, колкото и плащанията у дома. В областта на телекомуникационните услуги достъпът на нови участници на пазара и внимателният надзор на пазарите доведоха до по-ниски цени за всички. Новите правила относно роуминга доведоха до достъпно и прозрачно ценообразуване за всички трансгранични обаждания, като цените спаднаха с до 60 %. Само през 2006—2007 г. цените на мобилните телефонни разговори спаднаха с 14 %.

Строгото и последователно прилагане на правилата на ЕС за конкуренция гарантира, че дружествата и държавите се конкурират честно, че не нарушават законите, за да изтласкат конкуренти от пазара, и не се сдружават, за да използват потребителите. В резултат на това само през 2008 г. прилагането на правилата за конкуренция спести на потребителите повече от 11 млрд. EUR и доведе до налагането на глоби за над 3 млрд. EUR. Например през 2008 г. Комисията наложи най-голямата глоба за картел в историята на ЕС (почти 900 млн. EUR) на предприятието за стъкло Saint Gobain. В продължение на пет години то е поддържало висока цената на прозорците за автомобили, като се е договорило със своите конкуренти.

Потребителите също се нуждаят от подходяща защита, когато нещата се объркат. Сега пътниците във въздушния и железопътния транспорт имат право на компенсация при големи забавяния или отмяна на пътуването. Има нови правила за преустановяване на скритите такси на уебсайтовете на авиокомпаниите, както и черен списък на авиокомпаниите, които не предлагат минимални гаранции за безопасност. „Единното европейско небе“ ще доведе до по-къси и по-безопасни полети. Правила на ЕС се използват и за да се гарантира,

Отворени граници в Европа

Изоставените гранични пунктове из цяла Европа са значим символ на едно от най-важните постижения на ЕС. Днес над 400 млн. души живеят в Шенгенското пространство. То обхваща 22 държави-членки на ЕС, Исландия, Норвегия и Швейцария.

Тази свобода на пътуване в границите на Европа бе придружена от мерки, които да гарантират, че сигурността не е застрашена като резултат от това. Общите норми за контрол на външните граници, полицейското сътрудничество и обменът на информация показват, че очакваната от гражданите защита е налице.

че банковите вложители имат повече права и ще получат по-голяма компенсация, ако са потърпевши от финансова криза. Потребителите могат да са по-сигурни от всякога, че правата им в една държава-членка ще бъдат спазени и в другите държави-членки.

Важен принос, който ЕС може да направи, е да даде възможност на гражданите да работят в целия Съюз. Част от процеса на разширяване е постепенното увеличаване на свободата за гражданите на новите държави-членки да работят зад граница – процес, който ще бъде завършен до 2011 г. Гражданите също така имат нужда да знаят, че, премествайки се да работят в друга държава-членка, ще се ползват от основен набор от права. Това е целта на инициативите за недискриминация и на правилата за минимални стандарти, като отпуск по майчинство, както и на правилата за работещите чрез агенции за временна заетост, за да се гарантира справедливо отношение към тези работници.

Ползите от мобилността се простират отвъд работното място. Европейците трябва да са в състояние да се чувстват като у дома си навсякъде в ЕС. Чрез разширяването на Шенгенското пространство до 25 държави милиони хора станаха част от Европа без граници. Чрез програма Еразмус 1,7 млн. студенти имаха уникалната възможност да учат в друга държава-членка. Бяха дадени повече права на хората с увреждания, за да им се гарантират минимални стандарти при пътуване. Предложенията за трансгранична медицинска помощ следва да гарантират, че придвижването в Европа не е пречка за предоставянето на медицински грижи за всеки.

2.2 В защита на европейците

Дори едно сигурно и проспериращо общество се нуждае от действия за защита на гражданите от рискове. Когато ЕС предприема действия, за да гарантира, че достъпът до енергия на домакинствата не е прекъснат или че бъдещите поколения не са изправени пред най-големите поражения от изменението на климата, Съюзът действа далновидно и своевременно търси решение за премахване на рисковете. Когато набелязва необходимия в бъдеще набор от умения и насърчава технологии за утрешните пазари,

Съвместен отговор при извънредни ситуации

Солидарността заема централно място в начина, по който функционира ЕС. Ето защо когато една част от ЕС е изправена пред природно бедствие, естествено е ЕС да се притече на помощ. В часовете след възникването на криза екипи на гражданска защита от държавите-членки се включват в помощ на местните служби за извънредни ситуации, като понастоящем този механизъм се задейства около 20 пъти годишно. Бе създаден и Фонд за солидарност на ЕС с цел подпомагане на дългосрочното възстановяване – от 2004 г. насам фондът е бил използван 34 пъти в 18 различни държави-членки, а общата сума на помощта е била 700 млн. EUR.

Горските пожари в Гърция през 2007 г. са типичен пример за тази двуетапна подкрепа. Бяха приети деветнайсет различни предложения за помощ — за предоставяне на огнеборски екипи, оборудване, самолети и хеликоптери. Фондът за солидарност предостави почти 90 млн. EUR за покриване на разходите по разчистване на области, засегнати от бедствието, и за възстановяване на основни услуги.

Съюзът защитава стопанските среди и работните места от риска от изоставане в глобалната икономика. Когато извършва либерализация в сфери като пощенските услуги или транспорта, ЕС в същото време действа, за да запази стандартите за обществените услуги, като формулира задължения за защита на интересите на потребителите.

В Европа с единен пазар и отворени граници, Европейският съюз също е конкретно отговорен да гарантира, че допълнителната свобода не води до отрицателни странични ефекти. Ето защо свободата на придвижване в Европа е придружена от мерки за насърчаване на ефективното сътрудничество между полицейските и правосъдните органи в цяла Европа. Бе договорено европейската заповед за арест при тежки престъпления да замести предишната мрежа от споразумения за екстрадиция между държавите-членки. Като ускорява и опростява процедурите и гарантира, че решенията се взимат без политическа намеса, тя спомогна за справедливото и ефективно правоприлагане отвъд националните граници. Бяха предприети и мерки, които позволяват обмена на ДНК информация, както и по-голяма помощ за жертвите на тероризъм.

Европейското сътрудничество може да допринесе за защитата на гражданите по многобройни начини. Обединяването на средствата за гражданска защита означава, че може по-бързо да се предоставя помощ на жертвите на природни бедствия. Съгласуваните действия по време на кризата с птичия грип гарантираха свеждането до минимум на рисковете за здравето. Нова информационна система осигурява незабавното уведомяване на здравните органи в целия ЕС за нови рискове.

2.3 ЕС като действаща демокрация

Гражданите имат право да очакват най-високи стандарти на демократична легитимност и отчетност от институциите на Европейския съюз. В центъра на това са двата стълба на демократично представителство в ЕС: Европейският парламент (пряко избрани представители на гражданите) и Съветът и Европейският съвет (гласът на държавите-членки). Договорът от Лисабон ще засили още повече този демократичен център, като предостави повече права на Европейския парламент, по-важна роля на националните парламенти и въведе инициатива на европейските граждани за представяне на петиции след събирането на 1 млн. подписа.

Договорът също така засилва отчетността на Европейската комисия пред другите институции. Комисията вече обръща особено внимание на отчетността пред обществото посредством Европейския парламент. Всяка година тя отговаря на над 7 000 парламентарни запитвания, а явяването на комисари пред парламента са понастоящем редовна практика в политическия живот на ЕС с над 400 такива явявания в парламентарни заседания годишно. Комисията признава също особената значимост на националните парламенти: от ноември 2004 г. комисарите са провели срещи с националните парламенти и с техни комисии при около 500 случая, а през 2006 г. бе създаден специален

механизъм за установяване на привилегирован диалог с националните парламенти. Досега този механизъм е бил използван в над 400 случая.

Тази Комисия активно насърчаваше демокрацията на участието и диалог. Чрез своята инициатива за План Д, стартирана през октомври 2005 г., Комисията създаде редица форуми и разви нови процеси, които позволяват на гражданите и организациите от всички 27 държави-членки да бъдат по-активно ангажирани. Новаторски пример за този подход са допитванията до гражданите, чиято кулминационна точка ще бъде „срещата на върха на гражданите“ през май тази година в Брюксел.

Комисията също така се стреми да прилага най-високите държавно-административни стандарти към своя начин на функциониране. Това включва насърчаване на голяма степен на отвореност посредством правила за достъп до информация и за провеждане на допитвания. Европейската инициатива за прозрачност на Комисията създаде нова рамка за отношенията с лобистите и доведе до повече прозрачност относно получателите на средства от ЕС. Общественото допитване сега е стандартен елемент на всички важни политически инициативи, като се дава възможност на всеки да окаже влияние върху политиката на ранен етап от създаването □ – понастоящем над 100 такива допитвания се организират всяка година. Ключови предложения се изработват посредством оценка на въздействието, която е на разположение на обществеността, за да се гарантира, че икономическите, социалните и екологичните последици от всяко действие са внимателно премислени.

Същевременно ЕС работи за опростяване на своите правила, които да станат по-достъпни за гражданите. Бе предложено да се премахнат около 1300 акта от законодателството, или около 10 % от цялото законодателство на ЕС, като много други ще ги последват.

Демократичните отговорности на ЕС включват също и доброто финансово управление. Европейската комисия работи със Сметната палата за намаляване процента на грешки и за установяване на необходимия контрол за предотвратяване на злоупотребата със средства. Тъй като 80 % от бюджета на ЕС се изплаща от националните органи, сътрудничеството с органите на държавите-членки е основна част за постигането на напредък. Пример за този напредък бе решението на Сметната палата да одобри отчетите за 2007 г.

3. Трамплин за бъдещето на Европа

Успехът на Европа утре се основава на действията днес. Европейският съюз се гради на основни ценности и съгласувани дългосрочни цели, като отворени общества и отворени икономики. ЕС доказва способността си да ги превърне в конкретни стъпки, които изискват дълги години на подготовка и изпълнение. Основата на ЕС като общ пазар бе положена в годините до 1992 г. и впоследствие бе постепенно развивана, обновявана и уточнявана. Днешното устойчиво и надеждно евро е резултат от многогодишно сближаване на

различните икономики. За разширяването на Съюза бе необходимо внимателно партньорство за подготовка на новите държави-членки да поемат отговорностите на членството, като сега ЕС усеща ползите от това: както старите, така и новите държави-членки се радват на по-голям просперитет и сигурност в резултат на това. Икономическата интеграция достигна етап, на който 80 % от износа от по-новите държави-членки е насочен към ЕС-15, докато през последното десетилетие дялът на износ на ЕС-15 към ЕС-12 нарасна с над 50 %.

Дългосрочните предизвикателства, пред които е изправена днешна Европа, са различни по своя характер и форма и за тях са необходими нов вид отговори. Световната конкуренция става по-интензивна, като това представлява както възможност, така и изпитание. Знанията и нововъведенията заемат все по-централно място в търговския успех. Вследствие на застаряването на населението обществото трябва да се адаптира. Ограниченията в снабдяването с някои основни ресурси, като енергия, са по-ясни от всякога. Изменението на климата заплашва бъдещите поколения с редица тежки щети върху околната среда, средствата за препитание и стабилността. За постигането на устойчиво развитие е необходимо ЕС да начертае правилния път напред.

През последните пет години Европейският съюз работи по тези предизвикателства с пълни сили. Той доказва способността си за промяна и реформи, съчетавайки различни интереси и опасения. Създаде виждане за европейската икономика, което залага на силата на Европа в областта на знанието и на силен социален модел. Съюзът одобри програма за изразходване на средства, в която за пръв път над половината от бюджета на ЕС е заделен за конкурентоспособност и заетост. Разширяването на еврозоната с четири нови държави-членки бе успешно. Съюзът предприе още една важна стъпка за доближаване на селскостопанската политика към съвременното състояние на селските общности. Съюзът одобри най-всеобхватната програма досега в света за подготовка на Европа за едно бъдеще с нисковъглеродни технологии. В резултат на това сега са налице основите, които ще позволят на Европа да напредва уверено.

3.1 Икономическа реформа и социална справедливост

Икономическата криза показва „човешката цена“ на рецесията. Хората и предприятията в цяла Европа са засегнати от съкращаване на работни места, намаляване на доходите и спиране на поръчките. Обществените услуги, пенсиите и социалната защита са притиснати от намаляването на държавните приходи. А резултатите от нарастване на дефицита, за да се даде повече възможност за икономическо стимулиране, ще бъдат усещани и през следващото десетилетие.

Насърчаването на растежа и заетостта е сред основните приоритети на ЕС. Европейската комисия подготви почвата, като вдъхна нов живот на Лисабонската стратегия за растеж и заетост. Стратегията цели да подкрепи създаването на икономика на ЕС, която ще бъде по-конкурентоспособна, ще създава повече работни места и ще предоставя най-добрия избор за

потребителите – икономика, която е готова да се възползва от възможностите на глобализацията. По време на финансовата и икономическа криза се появи необходимостта стратегията от Лисабон да бъде допълнена с краткосрочни мерки, пораждащи незабавен ефект, като се започне от спасителни мерки в банковия сектор, предоставяне на рамка за целенасочени данъчни стимули на национално и европейско равнище, и се стигне до създаването на условия за връщане към нормалното предоставяне на кредити с разрешаване на проблема на обезценените активи в банковия сектор.

Един от основните приоритети преди и след кризата остава инвестирането в хора, иновации и научни изследвания, както и създаването на подходящ климат за предприятията, за да достигат до нови пазари и да създават нови работни места.

- Инвестирането в хора означава създаване на висококвалифицирана работна сила със способност да се адаптира към променящите се изисквания. ЕС насърчава образованието и обучението през целия живот като начин не само за лична реализация, но и за растеж. Сега има почти три милиона повече студенти, отколкото през 2000 г. С почти една трета са се увеличили завършващите математика, научни или технологични специалности. Броят на хората в зряла възраст, които се обучават в различни курсове, е нараснал на почти 10 %. Европейският социален фонд подкрепя понастоящем обучението

на около 9 млн. души годишно, като действа във всяка държава-членка. Същевременно ЕС определи как съчетаването на гъвкавост и сигурност на трудовия пазар могат да предложат правилното равновесие за днешните работници, създавайки задължение за развиване на пригодността за заетост, като в същото време се окуражава гъвкав трудов пазар.

ЕС също така е изправен пред големи демографски предизвикателства. Всяка година броят на хората от работещото население, които се пенсионират, надвишава броя на младите хора, които се присъединяват към работната сила. От 2002 г. насам близо 2 млн. души мигрират към ЕС всяка година, като така помагат да се намали тази разлика. Без тази имиграция прогнозите показват, че през 2060 г. броят на работещите в ЕС може да спадне почти до половината от сегашните равнища, което прави невъзможно запазването на сегашните данъчни и пенсионни системи. Имиграцията повдига въпроси от социално и структурно естество, които

Обучение за бъдещето

Подкрепата на ЕС може да окаже пряка подкрепа за работниците, застрашени от загубата на работни места. Закриването на завода на МГ Роувър в Обединеното кралство доведе до загубата на около 6 000 работни места. Комисията действа бързо съвместно с националните и регионалните органи в Обединеното кралство, за да окажат пряка подкрепа чрез Европейския социален фонд, помагайки на работниците да развият нови умения, които отговарят на изискванията на нови работни места. След това в действие влезе Фондът за регионално развитие с цел подпомагане на диверсификацията на местната икономика, предлагане на консултативни услуги за новосъздадените предприятия и подобряване на достъпа на предприятията до финансиране. Тези мерки спомогнаха за това в рамките на четири месеца 2 000 от съкратените работници да намерят нова работа.

трябва да бъдат взети предвид. Но ЕС е инициатор на дискусията за поставяне на въпроса в неговия глобален контекст, като подчертава нуждата от отчитане на последиците за работната сила, както и на практически мерки като „синя карта“ за идентифициране на законно пребиваващите мигранти.

- Иновациите и научните изследвания са начинът за поддържане и развиване на позицията на Европа като един от главните центрове на познание в света. Това е от пряка полза за европейските дружества, както и за укрепването на способността на обществото за справяне с предизвикателствата в области като здравеопазване, транспорт и продоволствено осигуряване. Понастоящем ЕС работи в насока извличане на максимално възможното от изследователите в Европа. Той събира авангардни изследователски екипи от целия ЕС в европейското изследователско пространство, като привлича ресурси, набира критична маса и споделя постигнатите резултати. През последните няколко години изследователски проекти на ЕС постигнаха съществени пробиви: като например откриването на нови лекарства за борба с туберкулозата или разработването на начини за измерване на тенденциите в полярната шапка.

В същото време ЕС търси нови начини за обединяването на експертен опит и създаването на центрове за върхови постижения. Ето защо Комисията създаде Европейски институт за иновации и технологии, който представлява уникален опит за обединяването на областите на образованието, изследванията и бизнеса с цел откриване на нови начини за стимулиране на креативни решения и употребата им за търговски цели. Скоро ще бъдат избрани първите „общности на познанието и иновациите“, които събират експертен опит от различни области, за да предложат нови перспективи за някои предизвикателства като „зелените технологии“.

„Извеждане“ на Европа в космоса

Чрез съвместна работа ЕС може да се справи с големи предизвикателства, които са непостижими за държавите-членки поотделно. Спътниковата навигация има огромен брой приложения от пряка полза за гражданите: тя може да бъде използвана за предупреждаване за природни бедствия, за контрол на границите, за следене на рибарството, за подобряване на управлението на транспорта, за подsigуряване на транспорта на опасни вещества и намаляване на произшествията. Тя се опира на авангардните технологии, като създава хиляди работни места. Но за нея се изискват огромни инвестиции.

Проектът „Галилео“ на ЕС ще изведе тридесет спътника в космоса и ще може да определя позиционирането с точност от помалко от един метър. Това е отличен пример за общ европейски индустриален проект, който показва как европейските технологични постижения могат да играят водещата в световен мащаб роля, като привличат вниманието на много световни партньори. Неотдавнашното преосмисляне на програмата позволи на „Галилео“ да продължи своя напредък към етапа на пълно функциониране.

- Европа също така се нуждае от среда, в която предприемачите биват насърчавани да създават и да развиват своите предприятия. Единният

пазар стои в основата на предприятията в Европа — голям и сигурен пазар за търговия. 80 % от работните места през последните пет години са създадени от малките и средни предприятия, затова единният пазар трябва да бъде свързан с проактивна стратегия за улесняване на икономическия растеж. В резултат на това в повечето държави-членки времето за започване на бизнес бе съкратено от шест седмици на една седмица, като разходите за това бяха намалени с една трета. „Документът за малкия бизнес“ предложи десет конкретни мерки за подпомагане на растежа на малките и средни предприятия в Европа.

Тъй като единният пазар се нуждае от обща нормативна рамка, ЕС носи отговорността да гарантира, че тези норми водят до възможно най-малко тежести за предприятията. Част от програмата на ЕС за „по-добро регулиране“ цели облекчаване на тежестите за предприятията, което ще доведе до предвидими икономии от 30 млрд. EUR. Повечето държави-членки вече се ангажираха да следват общата цел на ЕС за намаляване на тежестите с 25 % до 2012 г. Така например премахване на задължението микропредприятията да изготвят годишни отчети се равнява на спестени 7 млрд. EUR годишно.

Тази инициатива въздейства пряко върху работните места, като за периода 2005—2007 г. бяха създадени близо 6,5 млн. нови работните места. Но икономическият спад показва колко е важно ЕС да играе своята роля за изграждане на солидарността, която е основополагащ принцип на европейския обществен модел. Затова бе създаден Европейски фонд за приспособяване към глобализацията, който да окаже пряка помощ на лицата, изправени пред нова световна конкуренция и застрашени от загуба на своите работни места. Допълнителните инвестиции в човешки капитал ще донесат своите плодове, след като икономическото възстановяване доведе до търсенето на необходимите квалификации на необходимите места.

ЕС също така се нае с особената отговорност да насърчава сближаването и развитието на най-бедните региони на Европа. Предвижда се настоящото поколение политика на сближаване да създаде 1,4 млн. работни места в 15-те най-бедни държави-членки на ЕС. Проактивният подход към развитието на селските райони спомогна за работата по обръщане на тенденцията на повишаваща се безработица и нарастващо обезлюдяване, като през настоящото десетилетие се отбелязва нетно нарастване на селското население. Комисията също така бе инициатор за приемането на нов подход към морската политика, при който се отчитат и се работи по особените нужди на морските региони и морската среда.

3.2 Устойчива енергия

Всеки европейец има интерес от енергийните ресурси на Европа. Ако енергийните доставки са недостатъчни, Европа бе свидетел на това колко бързо могат да бъдат засегнати домакинствата и предприятията. Ако те са прекалено скъпи, страдат най-уязвимите слоеве от обществото и се засяга конкурентоспособността на Европа. Тъй като над половината от емисиите на ЕС на газове с парников ефект се изпускат от електроцентралите, Европа не би

могла да разглежда изменението на климата без устойчива енергийна политика.

Затова през 2005 г. ЕС реши да даде приоритет на една сигурна, устойчива и конкурентна енергетика. Това означава да се определи визия, която да може да ръководи енергийната политика на ЕС през следващите десетилетия. От този момент Съюзът поставя основните градивни елементи:

- Истински единен пазар за енергия, който използва пълноценно потенциала на общеевропейския пазар. Конкуренцията трябва да функционира правилно, за да могат потребителите да се възползват от най-добрите сделки и за да може основната инфраструктура да не бъде спъвана от фрагментирани национални пазари.
- Договарянето на цел за 20 % икономии в енергийната ефективност откри възможност за намаляване на търсенето, за да се облекчи ценовият натиск и да се намали зависимостта от вноса. Програмата на Комисията за нови норми за различни видове продуктите — от светлинни крушки до гуми и телевизори — както и специализирана програма за намаляване на загубите на енергия в сградите, ще имат голямо въздействие върху сметките за енергия.
- Преки мерки за създаване на инфраструктура и установяване на международните споразумения за надеждни доставки от различни източници, както и за осигуряване на свободен трансфер на енергията в рамките на ЕС в зависимост от нуждите.
- Споразумение за развиване на технологиите за улавяне и съхранение на въглерод, за да могат бъдещите поколения да съвместят използването на европейските запаси от нефт, газ и въглища с необходимостта от намаляване на газовете с парников ефект.
- Задължителна цел от 20 % за възобновяема енергия до 2020 г., за да се насърчи производството на домашна чиста енергия и Европа да бъде поставена начело на една стратегическа технология — с подкрепата на широка програма за инвестиране в изследванията на нови форми на чиста енергия.

Бъдещето на енергията днес

Вятърната енергия е един от енергийните източници с най-голям потенциал. Предизвикателството се състои в това тя да стане търговски рентабилна колкото се може по-бързо. ЕС използва пълния набор от инструменти за насърчаване на нейното използване: политически цели, изследвания, регулиране, като през 2008 г. за първи път в Европа имаше инсталирани повече мощности за добиване на енергия от вятъра отколкото всяка друга технология за добиване на енергия. Понастоящем вятърната енергия в ЕС произвежда достатъчно енергия, за да покрие нуждите на повече от 35 млн. домакинства в ЕС и политиките, които се прилагат понастоящем, следва да доведат до утрояване на вятърната енергия до 2020 г. В същото време този високотехнологичен отрасъл създаде близо 150 000 работни места само в рамките на ЕС, като и стана важен източник на износ.

Тези мерки са допълнение към една цялостна, дългосрочна програма за надеждна и достъпна енергия за европейските домакинства и предприятия.

3.3 Водеща роля чрез пример в областта на изменението на климата

Световният консенсус относно рисковете, произтичащи от изменението на климата, все още не е претворен в решителни действия. Вече са взети някои мерки. Но много държави заемат изчаквателна позиция, докато други поемат водещата роля. А междувременно цената на бездействието расте много по-бързо, отколкото разходите за незабавни действия.

През 2008 г. Европейският съюз прие историческо решение: договарянето на цел от 20 % намаляване на газовете с парников ефект до 2020 г. и предприемането на необходимите мерки, за да може това да се случи. От 2013 г. количеството газове с парников ефект, което може да бъде изпускано от промишлеността, ще намалява всяка година. Предприятията, които не успяват да намалят емисиите си, ще трябва да купуват „квоти“ на пазара, като тези квоти ще стават по-малко и по-скъпи всяка година. Така стимулт за инвестиране в чисти технологии ще става все по-силен. Това ще бъде основна движеща сила за европейските технологични иновации и за създаването на нови работни места през идващите десетилетия.

Това намаляване на емисиите на газове с парников ефект показва, че Европа е готова на най-решителните мерки, предприемани някога, за справяне с изменението на климата. Те бяха специално предвидени във времето, така че да насърчат преговорите относно изменението на климата в рамките на ООН в Копенхаген през декември 2009 г., като покажат на международните партньори, че е възможно предприемането на осъществими и конкретни действия и че с намирането на правилния модел изграждането на общество с ниски нива на въглеродни емисии може да бъде част от икономическата модернизация, а не пречка пред икономическия растеж. Като допълнителен стимул за насърчаване на международно споразумение ЕС се съгласи да повиши своя ангажимент за намаляване на газовете с парников ефект от 20 % на 30 %, ако други последват неговите амбиции.

4. „Глобална Европа“

Глобализацията неизбежно доведе до по-взаимозависим и взаимосвързан свят. Това води след себе си нови предизвикателства — като става очевидно, че много от основните цели на ЕС могат да бъдат изпълнени само при комбинация от национални и международни действия. Конкурентоспособност, енергийна сигурност, изменение на климата, миграция — това са въпроси, по които предприемането на действия само в рамките на ЕС няма да бъде достатъчно. Но същата тази интернационализация предостави на Европа възможност за сътрудничество и вдъхновение, тъй като други държави отправят поглед извън своите граници.

През последното десетилетие ЕС остана последователен в подхода си към останалия свят. Основните принципи на външната политика на ЕС постепенно се превърнаха в доминиращото течение в световното мнение. Всеобщо признато е, че предимствата на отворената търговия са от основно значение за благополучието. Дори в положение на изключителен стрес поради икономическата криза, рисковете на протекционизма са широкопризнати. Многостранните процеси като Г8 и Г20 се считат за жизнено необходими за намирането на решение. Целите на хилядолетието за развитие изясниха общата отговорност спрямо развиващите се държави — отговорност, която ЕС като най-големият дарител на помощ за развитие продължава да носи в най-висока степен. Действията на ЕС спрямо изменението на климата целят да предизвикат световен ангажимент за намаляване на емисиите на газове с парников ефект чрез точни и изпълними цели. Интересите на европейците налагат съществуването на силна „глобална Европа“, както и светът през 21-ви век се нуждае от силна Европа.

4.1 Европейският съюз и глобалното управление

През последните пет години ЕС значително допринесе за глобалното управление. Европейските норми бяха начело на световните усилия за намиране на подход към изменението на климата и справяне с икономическата криза. Европейският опит в регионалната интеграция придаде тежест на принципите на откритост и многостранност на световно равнище. Европейският съюз и Европейската комисия отчетоха постоянно присъствие на срещите на Г8 и Г20, във Световната търговска организация, при преговорите относно изменението на климата в рамките на ООН и във всички случаи, при които ние се опитваме да играем водеща роля чрез даване на пример.

Като търговец, инвеститор и износител благополучието на Европа се гради в много голяма степен на нейните икономически връзки с останалия свят. Разширеният ЕС сега е най-голямата обединена икономическа зона в света с дял над 30 % от световния брутен вътрешен продукт (БВП) и повече от 17 % от световната търговия. Едно от разочарованията през последните години бе неуспехът на Кръга от преговори за развитие от Доха. Но бе призната ролята на ЕС като инициатор на усилията за постигане на споразумение в интерес както на развитите, така и на развиващите се държави.

Разпространяване на европейските норми по света

Понастоящем асансьорите са стандартно оборудване за офисните и жилищните сгради по целия свят. Това е огромен пазар. Но също така пазар, на който нормите за сигурност са от жизнено значение. Затова има огромно предимство от това нормите на ЕС да бъдат възприети като световни норми — така производителите в ЕС ще могат да изнасят при норми, които вече са им познати от производството за вътрешния пазар.

Внимателната работа по разработване на норми в рамките на ЕС донесе своите плодове с решението на партньорите ни от цял свят — от Южна Америка до Китай и Австралия — да възприемат нормите на ЕС като модел.

А междуременно външните икономически отношения на ЕС не останаха в застой. През последните пет години бе отбелязан значителен напредък, което за ЕС означава, че неговите предприятия са могли да търгуват повече, да инвестират повече и да изградят нови търговски връзки в световен мащаб. Този напредък бе изграден въз основа на ясен ангажимент за това, че достъпът на търговските партньори до пазара на ЕС носи задължение за честна конкуренция и взаимност при достъпа до пазара.

В резултат на това европейските предприятия могат да правят бизнес по-лесно. Тази политика подобри достъпа до пазара в няколко области — от премахването на ограниченията за износа на козметични продукти за Корея и за продажбата на напитки в Малайзия до осигуряването на равни условия за доставчиците на финансова информация в Китай. *Освен това предприемането на ранни мерки предотврати налагането на някои потенциални ограничения, като например случаят с високите летищни такси в Бразилия. Нормите на ЕС също така действат като пример за подражание на световния пазар — нормите на ЕС за козметични продукти например понастоящем се използват от АСЕАН, Меркосур и Китай.* Такива промени имат непосредствен ефект върху растежа и заетостта.

Способността на ЕС да представя успешно тази програма се гради върху силата, произтичаща от способността ни да работим заедно. Споразумението „Открито небе“ се възползва от критичната маса на ЕС за постигането на споразумение между двата най-големи пазара в световен мащаб — в резултат на това бе либерализиран трансатлантическият въздушен трафик, което може да донесе 12 млрд. EUR в икономически предимства и 80 000 нови работни места.

Но чрез глобалните си действия ЕС не се ангажира само и единствено да гради благополучие за себе си. ЕС е и най-големият дарител на хуманитарна помощ и радетел за икономическо и социално развитие на най-бедните части на планетата. ЕС и неговите държави-членки допринасят за 60 % от помощта за развитие в световен мащаб. От 2004 г. насам службата за хуманитарна намеса на ЕС е оказала помощ на над 100 държави, като ежегодно се оказва помощ на близо 150 млн. души. ЕС също така показва способност да отговори на конкретни кризисни ситуации: изправен пред острия скок на цената на храните през 2008 г., ЕС реши да създаде специален инструмент за хранителна помощ на

Възстановяване след претърпяно бедствие

След вълните цунами през декември 2004 г. ЕС незабавно отчете необходимостта да действа в отговор. В рамките на 24 часа след бедствието първата хуманитарна помощ пристигна на място в Азия. Над 1 млн. души получиха хранителна помощ; на близо 42 000 семейства бе осигурен подслон; а поправянето на лодките и на рибарските инструменти даде възможност на 20 000 рибари да се върнат на работа в рамките на една година. Успоредно с това програма за дългосрочно възстановяване на стойност 350 млн. EUR помогна за поправянето на разрушенията, от които пострадаха крайбрежните общности. Обхватът на усилията на ЕС включи по-специално грижа за това да се гарантира, че действията по възстановяване няма да бъдат подкопани от конфликт: например помощ за финансирането на медиация, която доведе до мирно споразумение в Аче, демобилизирането на бунтовниците и наблюдение на прекратяването на огъня.

стойност 1 млрд. EUR. Тази помощ бе насочена по-специално да подпомогне земеделските стопани да закупят семена и торове, за да могат да възстановят собствения капацитет за производство на храни на развиващите се държави.

Както и количеството помощ, подкрепата на ЕС трябва да бъде добре насочена и добре координирана. Насочването означава да се работи с получателите, за да се гарантира, че средствата ще бъдат изразходвани по предназначение и ще подействат като катализатор за собствените усилия на държавите за политически, социални и икономически реформи. Координирането означава да се работи, за да се гарантира, че усилията на различните дарители са обединени за получаването на максимални резултати. Политиката за развитие на ЕС бе актуализирана, за да се подсили нейното въздействие и да се насърчи истинска взаимна връзка между ЕС и развиващите се държави.

Накрая, ЕС потвърди своята легитимност като положителна сила и използва комбинация от хуманитарната помощ, разрешаване на конфликти и изграждане на демократичен капацитет, за да направи истински принос към развързката на някои от най-сложните световни конфликти. В Източен Тимор, в Чад, в Грузия ЕС можа да направи решителен принос за мирното разрешаване на конфликта. През последните пет години ЕС предприе близо 40 мисии за наблюдение на избори, както и редица различни мисии в подкрепа на дългосрочната демократична инфраструктура на държавите партньори.

4.2 Европейският съюз като фактор за регионалната стабилност

ЕС има особен интерес от стабилността и благополучието на своите съседи. ЕС като пример за подражание е особено привлекателен за своите съседи. Способността на ЕС да привлича тези, които желаят да споделят ползите на стабилността и благополучието, е мощна сила, която помогна за изграждане на търговските отношения, за подсилване на демократичните институции и за отслабване на политическото напрежение. ЕС продължава да води преговори за разширяване с Хърватия и Турция и призна на Бивша югославска република Македония статут на държава кандидатка. На още пет други държави от Западните Балкани е признат статут на потенциални кандидатки. Затова всички тези държави работят активно за постигане в полза на своите собствени граждани на нормите на ЕС в областите на демократичните реформи и икономическото развитие.

Сходно въздействие се наблюдава по отношение на по-широк кръг от съседни на Европа държави. Европейската политика на добросъседство е новаторска комбинация от помощ, политическа подкрепа и икономическа интеграция. 16-те участващи партньори се ползват от достъп до вътрешния пазар и специални търговски отстъпки, както и от финансова подкрепа. В същото време тази политика поставя по-високи цели за демократични реформи. Под формата на процеса от Барселона — Съюз за Средиземноморието и Източно партньорство понастоящем ЕС има два специализирани политически процеса за успоредно прокарване на политически и икономически връзки и за определянето на стратегическа насока. В резултат на това понастоящем ЕС разполага с платформа за справяне с въпроси като икономическото развитие, миграцията и

демократизацията, които ще определят бъдещето на европейския континент за десетилетия напред.

4.3 Партньорства със световните сили

През последните няколко години се забелязва по-сериозно залагане от страна на ЕС на взаимоотношенията му с основните световни партньори с цел, от една страна, да се защити европейският интерес и, от друга страна, да се работи съвместно за намирането на общи решения на световните проблеми. Всяка година или на всеки две години ЕС провежда срещи на върха на най-високо равнище с партньорите от Китай до Бразилия и от Япония до Южна Африка. Двустранните отношения със Съединените щати заемат особено място в рамките на тези отношения: през 2007 г. бе създаден нов трансатлантически икономически съвет, а с избирането на президента Обама председателят Барозу очаква „нов атлантически дневен ред за глобализация“.

Комисията също така проведе срещи на равнище изпълнителни органи с правителствата на Китай, Русия и Африканския съюз. Тя бе инициатор за създаването и укрепването на стратегически партньорства с нововъзникващите сили, като отношенията с Китай, Индия и Бразилия бяха изведени на ново равнище. Отношенията с Африка бяха обект на особено внимание въз основа на ново партньорство на равна нога с цел задълбочаване на отношенията. Срещата на върха ЕС—Африка събира ръководителите на континентално равнище.

Тези партньорства се вписват във виждането за многостранен световен ред, който се основава на международните норми и институции и на сътрудничеството между световните и регионалните сили. На институционално равнище в световен мащаб общият интерес на ЕС по отношение на международната политическа и икономическа система е здраво защитен поради ролята на Европейската комисия като постоянен член на Г8 и Г20. Влиянието на ЕС като „този, който разрешава проблемите“ на световно равнище изпъкна при международните усилия за справяне с икономическата криза.

Нова ера в отношенията ЕС—Африка

През 2006 г. Европейската комисия се среща с Комисията на Африканския съюз в Адис Абеба, Етиопия. Тази среща бе доказателство за началото на нова фаза в отношенията между Европа и Африка. Тя показва как взаимните интереси и общите проекти са еволюирали от традиционните отношения по линия на развитието към такива съществени политически интереси като енергията, миграцията, инфраструктурата и здравеопазването.

Наличието на зряла политическа връзка е много съществено. С посещението си в Дарфур и увеличаването на хуманитарната помощ на ЕС на 340 млн. EUR председателят Барозу вече бе заявил желанието на Европа да се ангажира: това бе потвърдено на срещата на върха със създаването на новаторския Финансов инструмент за подкрепа на мира в Африка (APF) в подкрепа на мироопазващите операции в Африка.

5. Европа — да работим заедно

Постиженията на ЕС за последните пет години са плод на комбинация от фактори, които са толкова разнообразни, колкото и самата Европа. Те отразяват многообразието от умения и силни страни в различните части на Европа. Те се опират на набор от инструменти, с които разполага ЕС — от постигането на консенсус до бюджета и законодателството на ЕС. Те са резултат от различния принос на различните участници от всички институции на ЕС.

През 2007 г. Европейският съюз отпразнува петдесет години европейска интеграция. Тази годишнина показва колко много са настъпилите промени: Европа отново обединена и с 27 държави-членки; преобразен поради глобализацията икономически пейзаж; по-сложни и по-гъвкави общества вследствие на петдесет години социални и технологични промени.

Но тази годишнина също така насочи вниманието към това, което направи възможно петдесет години постижения: способността на ЕС да се развива благодарение на тези промени въз основа на обща насока и обща ценностна система, в резултат на което да постига целите си по-успешно заедно отколкото би било възможно поотделно. Днес това важи с пълна сила за справянето с икономическата криза, енергийната сигурност или световните промени, както е вожало за основателите на Европа.

С разширяването на компетентността на ЕС към нови области на политика, с увеличаване на сложността на въпросите, които трябва да решава, и с разширяването на ЕС, което донесе със себе си ново многообразие в рамките на ЕС, става все по-ясно, че ЕС може да напредва само чрез интеграция и политическо и институционално партньорство. Насърчаването на растежа и заетостта, гарантирането на сигурност, справянето с изменението на климата, пълноценното участие в глобалното управление — всички тези цели могат да бъдат подsigурени само чрез мобилизиране на силите на различни равнища на правителствата и обществото.

Днешна Европа е една зряла Европа, която е изградила основите за благополучие и социална справедливост и сега трябва да се увери, че те са пригодни за новите обстоятелства. Една Европа, която се съсредоточава в обслужването на интересите на своите граждани, в намирането на подход към дългосрочните предизвикателства, с които се сблъскваме днес, и в увеличаване на своето влияние в световен мащаб. Работейки заедно, постиженията на Европейския съюз през последните пет години осигуриха повече благополучие, солидарност и сигурност за европейците днес и изградиха основите за една по-добра Европа за в бъдеще.